

abril de 2001

Dario Fos Marin

COL.LABOREN:

Impressió: Impremta Sandalines.

Disseny i maquetació: Dario Fas

Correcció: Josep Vicent Font.

Redacció:

J. Daniel Moliner, Joan Montón,
Manuel Roig, Carles Valls, Miquel
Ortega, José Gargallo, Teresa
Castelló, Josep Vicent Font, Juan de
la Rubia, Vicente Joaquín Lacomba
i Víctor Alapont.

Col·laboració especial: Seminari
Tiri-tiri.

Còmic: Vicent Antoni Ortega.

Agraïments a tots els que
desinteressadament han aportat
documentació i informació, sense
els quals aquesta revista
no hagués sigut una realitat.

SUMARI

CONCERT DE NADAL
pàg. 3 i 4

EDITORIAL
pàg. 5

HISTORIAS DE LA ENTIDAD
pàg. 6

El taller de cor
interpretant la
cantata *Nit de
miracles* de
J.W.Peterson.

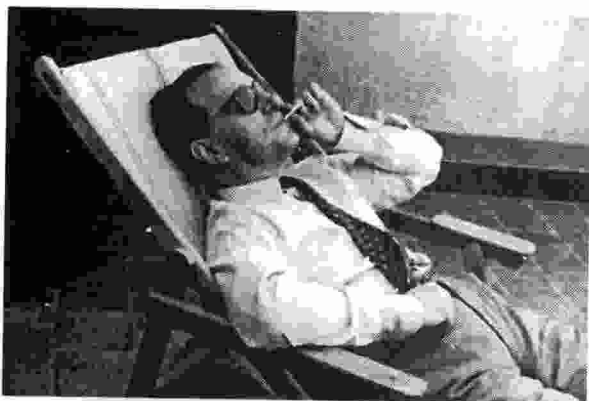

OPINIÓ: Seminari Tiri-tiri
pàg. 7

NOTÍCIES
pàg. 8 a 10

El cor juvenil
de l'escola de
música canta
nadales
durant
l'audició de
nadal.

ANY RODRIGO

Estem commemorant els cent anys del naixement del mestre Rodrigo. El Museu de Belles Arts de València organitzà una mostra fotogràfica del 21 de març fins el 15 d'abril passats on s'exhibien fotografies familiars i objectes personals d'aquest compositor saguntí.

**INAUGURACIÓ DE
L'ORGUE DE LA
PARRÒQUIA DE
L'ASSUMPCIÓ**
pàg. 11 i 12

REPORTATGE:
L'ús terapèutic de la
música
pàg. 13 a 15

ENTREVISTA:
Parlem amb Ximo Tébar
pàg. 16 a 18

SARSUELA:
Tres projectes per a fer un sol camí
pàg. 19 i 20

AUTORS:
Tomás Luis de Victoria
(segona part)
pàg. 21 i 22

HISTÒRIA DE LA MÚSICA:
Grècia: bressol de la cultura occidental
(primera part)
pàg. 23 i 24

REPORTATGE:
Les bandes de música: de la tradició al món
contemporani
pàg. 25 i 26

CÓMIC
pàg. 27 a 29

La capella de ministres
actuà el passat 7 d'abril
a l'església de l'Àngel.

LA BANDA SIMFÒNICA ACTUA PER ÚLTIMA VEGADA SOTA LA BATUTA DE LLORENÇ MENDOZA I RUIZ

Homenatge a Josefa Martínez Arzo, "la tia Pepa", en representació de la massa social, per la seva fidelitat a la Schola.

Ambient emotiu viscut al teatre Municipal el passat 23 de desembre amb motiu del tradicional Concert de Nadal. Per una banda, perquè suposava el comiat del que havia estat el nostre director durant els últims anys, Llorenç Mendoza i Ruiz, i per l'altra banda, pel reconeixement públic a la persona que, per la seua edat i l'incansable seguiment de la nostra banda allà on ha estat, representa tots els socis de l'Entitat, la "tia Pepa".

L'acte tingué dues parts musicals. En la primera part actuà la Banda Juvenil, en la qual els nombrosos músics que la formen seguiren atentament el moviment de la batuta del seu consolidat director Enrique Salvador Clavell. La seua actuació tingué un repertori variat que s'acoblà al nivell tècnic d'aquests jòvens músics, que en aquesta formació van adquirint progressivament al llarg dels anys una experiència musical que els servirà per

a posteriorment passar a la Banda Simfònica. El públic assistent, on es podia observar la mirada fixa de molts pares en els seus fills, va seguir atentament tot l'acte.

Després del descans, i abans d'actuar la Banda Simfònica, es va rebre solemnement la bandera per tal de posar-li com a remat del pal una nova lira, lira que ha estat regalada per les famílies dels 23 músics que el dia de Santa Cecília van accedir de la Banda Juvenil a la Simfònica.

L'acte continuà amb l'homenatge a Josefa Martínez Arzo, "la tia Pepa", com a la persona que per fidelitat a la Schola millor representa tots els seguidors, ja que, malgrat la seva edat, sempre ha estat allà on la Schola Cantorum ha actuat. Reproduïm a continuació les paraules amb què la nostra vicepresidenta, Teresa Castelló, va explicar aquest sentiment:

"Si la nostra entitat funciona és

perquè tenim músics (bons músics) que dediquen moltes hores a preparar les obres i perquè tenim cantants (bons cantants) que, al cor o a la sarsüela, saben commoure'ns amb cada interpretació. Però sobretot és perquè tenim una immensa massa social que, anem on anem, fem el que fem, ens anima i ens sosté. Aquesta massa social (això que nosaltres diem amorosament *la clac*) mereix un homenatge. Però com que és tanta gent, hem pensat que podríem centrar-lo en una persona, una persona que, per l'edat, pot representar la fidelitat a la Schola i que, a pesar d'aquesta edat, està present en tots els nostres actes. Aquesta persona, no faltava més, és Josefa Martínez Arzo, "la tia Pepa". Si és tan amable de pujar a l'escenari, el nostre president, Felipe Miralles, li farà entrega d'un obsequi."

L'obsequi va consistir en un quadre amb la foto de la Banda

Simfònica en l'última actuació al Palau de la Música de València.

La segona part de l'acte corregué a càrrec de la Banda Simfònica. Una darrere l'altra, els músics interpretaren un repertori dens, algunes de les obres suposaren un vertader repte, reptes que anaren des de portar a terme la vertiginosa velocitat o tempo de la *Dansa del sabre* o *Leglinka* acompanyat d'un virtuosisme en les fustes fins un *Epíleg* que suposà la fusió tímbrica dels instruments de la banda a més del seu caràcter auster i trist.

L'anècdota de la vesprada vingué quan el director, Llorenç, es disposava a donar l'entrada a la famosa i volguda *Marxa de Radetzki* i se sorprengué al veure que els músics iniciaven els compassos del pasdoble *Lorencín Mendoza*, cosa que provocà en ell un emotiu sentiment de nostàlgia, molts bons records i moments entranyables que ha viscut amb tots nosaltres durant la seva estada en la nostra entitat. Després de la xicoteta broma, a manera de comiat, el nostre president, Felipe Miralles, li va fer entrega d'un obsequi, consistent en una foto amb la Banda per tal que la penge en un lloc ben distingit de la seua casa. La importància de la foto és perquè es tracta d'una de les poques imatges on es veu perfectament el director de cara i tota la banda en segon pla. El president es va acomiadar de Llorenç amb aquestes paraules:

"Bona vesprada a tots, amics i

amigues. Només voldria dir —unes breus paraules de comiat al nostre director —al nostre amic— Llorenç. Naturalment, quan ha corregut la notícia que se n'anava, la reacció immediata ha sigut d'una certa consternació: "què ha passat?, hi ha hagut alguna discussió?, algun malentès?, és qüestió de diners?" Perquè Llorenç és un director que ha connectat molt bé amb l'entitat, amb els músics en primer lloc —que és amb qui més s'ha d'entendre—, però també amb els

La tia Pepa rep de Felip Miralles un obsequi com a representant de la nostra "clac".

seguidors i amb la junta directiva. És un bon director, és jove, i ha estat amb l'entitat al treball i a la festa. Però de seguida, una vegada passat aquest primer instant de sorpresa, quan s'ha imposat la reflexió, tots hem comprès que era lògic que se n'anara. No hem tingut cap problema, no hi ha discussions, ni econòmiques ni de cap altra classe, però no podíem esperar que es quedara eternament en la Schola Cantorum. Precisament perquè és jove i perquè és un bon director fa el millor que podia fer: se'n va a una altra banda de categoria superior. Amb això, com que l'estimem, la tristesa per la seua partida no té importància al costat de l'alegria de saber que progressa. Si nosaltres, en cinc anys sota la seua batuta, hem servit perquè puge un escaló més, només podem estar orgullosos.

"I al mateix temps hem d'estar orgullosos perquè, honradament, creiem que al seu costat també hem après molt. Per tant, en lloc de lamentar-nos de la separació, hem d'estar contents perquè la convivència de cinc anys ha sigut fructífera.

"Això és tot. Només vull desitjar-li a Llorenç, en primer lloc i aprofitant la data en què estem, un bon Nadal i un feliç any nou i, sobretot, un futur ple d'èxits familiars i musicals. Estic segur que algun dia el veurem dirigint una entitat de primeríssima fila i podrem presumir d'haver-lo tingut ací. I, qui sap?, és possible que el nostre futur també siga pròsper i ell, aquell dia, també vulga presumir d'haver dirigit la Schola Cantorum.

"Moltes gràcies per tot, Llorenç, i fins sempre."

Com a resposta a aquestes emotives paraules, Llorenç, no menys emocionat que tots els presents, va agrair a tothom el que havia après entre nosaltres i les mostres d'amistat que li havíem dispensat continuament, i va assegurar que se n'anava portant en un costat del seu cor per sempre la Schola Cantorum. I ja per acabar l'acte, i aquesta vegada de veritat, la *Marxa de Radetzki*, acompanyada, com és tradicional, amb picament de mans per tot el públic.

UN NOU PERÍODE PLE D'ESPERANÇA

EDITORIAL

En la darrera revista de la Schola es deixava sentir un cert gust agredolç. Per un costat, el funcionament de l'entitat, l'impuls de totes les seccions i la il·lusió dels seus membres, socis i simpatitzants, augurava un futur esperançador; tanmateix, al costat contrari, la marxa del director ens deixava una sensació de tristesa ben difícil de dissimular. Ara, al cap de quatre mesos, creiem que sols hi ha motius per a l'esperança.

Tots sabeu que tenim un nou director i que es diu Víctor Alapont Estors. Naturalment que ho sabeu, ja fa un parell de mesos que treballa entre nosaltres, però el fet que el coneguem no eximeix la junta directiva de presentar-lo oficialment a través d'aquesta revista i, al mateix temps, de donar algunes explicacions i fer les consideracions oportunes.

Comencem per les explicacions. La notícia de la partida de Llorenç va córrer tan ràpidament que, als pocs dies, van començar a arribar a l'entitat sol·licituds de directors postulant-se per al càrrec. No va caldre fer gens de

publicitat a la vacant; al contrari, a mitjan gener vam considerar que ja podíem tancar el període d'admissió i que, vistes la quantitat i la qualitat dels currículums presentats, podíem escollir amb garanties de prendre una decisió encertada. I aleshores vam començar les entrevistes. Podríem, seguint alguns consells, haver triat dos o tres candidats per entrevistar-los i haver rebutjat tots els altres sense cap explicació, fins i tot sense cap resposta. Ens van assegurar que era la pràctica habitual. Però nosaltres estàvem convençuts des d'abans de començar el procés, que aquesta pràctica no s'adeia amb el caràcter de la nostra entitat. Per a la Schola, l'element humà és, més que important, imprescindible: volem que la música ens ajude a estretir les relacions humanes; per tant, un deure mínim de cortesia era atendre cadascun dels candidats, explicar-los com funciona l'entitat i escoltar les seues disponibilitats i les seues propostes.

En aquest procés vam estar bona part de gener i febrer. Al final, ens vam decantar per Víctor. Probablement seria impossible explicar amb tots els detalls el motiu de l'elecció perquè hi ha factors objectius però també n'hi ha que són més difícils de valorar perquè es tracta de sensacions. Té un bon currículum, encara que això sol no ens hauria satisfet, és jove, per més que la joventut, si no va acompanyada d'altres virtuts, no passa de ser una anècdota, i sobretot té les idees clares i molta il·lusió. L'acord va ser unànime, i això creiem que és un bon símptoma.

Acabem amb una consideració, confiïm que oportuna. Han passat tot just dos mesos d'aquella decisió i podríem dir que encara estem en període d'acoblament, però, vistes les maneres del nou director i comprovada la reacció de l'entitat, estem segurs que el temps ens donarà la raó.

Breu notícia del nostre director

Víctor Alapont Estors és nascut a Benicàssim. Va començar els estudis musicals de la mà de son pare i va continuar als conservatoris de Castelló, València i Barcelona.

Ha realitzat cursos de perfeccionament musical, de direcció de banda i de direcció d'orquestra i ha estat seleccionat per dirigir diferents agrupacions. Per citar-ne algunes, recordem les bandes de Cullera, Sogorb, Benicàssim i la Municipal de Castelló i les orquestres de Bunyol, l'Orquestra de Cambra del Taller de Música Jove de València, la Jove Orquestra Simfònica de l'Empordà, la Jove Orquestra de Castelló i la Coral Albert Toldrà de Barcelona. També ha col·laborat amb l'Orquestra de Cambra d'Engelberg (Suïssa), amb l'Orquestra del Conservatori Superior de Barcelona i amb l'Orquestra de Cambra de Castelló.

Ha impartit classes de Trompa al Conservatori de Castelló i al d'Ontinyent, i de Música a l'IES Matilde Salvador de Castelló.

Des del 1997 i fins enguany, que ha passat a la Schola Cantorum, ha estat director de la Unió Musical Santa Cecília de Xilxes.

Las condiciones en que se desliza la vida actual hacen a la mayoría de gente opaca y sin interés. Hoy a casi nadie le ocurre nada digno de ser contado. Ni nuestros amores, aventuras o pensamientos tienen bastante interés para ser comunicados a los demás a no ser que se exageren o se transformen. Pero si uno participa en una entidad del tipo de la Schola le ocurren cosas que puede contar más tarde con el paso de los años. Suelen visitar mi cabeza recuerdos de mi juventud en la Schola. Hubo un año especial para mí, quizás por aquello que cantaba Violeta de "volver a los diecisiete". Alguien me dijo a principios de 1.985 que el CIAC iría al certamen provincial de aquel año y pensé que nosotros también podíamos ir. Mi ingenuidad contrastaba con la sabiduría serena de D. Miguel y no estábamos de acuerdo en muchas cosas. Había muchos argumentos en contra para no ir, (ya ganamos al CIAC en 1.977, y ahora no podíamos perder). Pero después de consultarlo con gente de la entidad decidimos inscribirnos en los últimos días del plazo. En dos meses preparamos las obras y nos fuimos para Burriana, sede del certamen aquel año. Desfilamos con

interpretación y dirección. Vamos que se sentía uno orgulloso de haber estado en el escenario.

Tras el verano, empezamos a preparar el certamen regional a celebrar en un teatro de Elda. Aquella prueba era más difícil. Se les tenía, -se les tiene- una especie de respeto a la larga tradición de las bandas de la provincia de Valencia, aunque al final el duelo fue entre la banda de la provincia de

La Diputación de Castellón editó un disco donde se puede escuchar a D. Miguel acompañando el solo de fliscorno del Tannhauser

Alicante, la banda de Dolores. Después de actuar vino la tradicional espera pero también el mejor de los resultados: nos volvimos a traer el primer premio para la Vall: otro desfile por la ciudad, renovada alegría, un ambiente de fiesta se instaló definitivamente entre las gentes de la Schola.

En Burriana la obra libre era el Divertimento de Bernardo Adam Ferrero y en Elda la Rapsodia de Pascua de López Chavarrí. En ambos certámenes interpretamos como obra de libre elección la obertura de Wagner Tannhauser. La Diputación de Castellón editó un disco de vinilo con los ganadores de las tres secciones provinciales. Se trata de una perfecta grabación para la posteridad. Si uno se fija se puede escuchar la voz de D. Miguel cantando el magnífico solo de fliscorno del Tannhauser, como

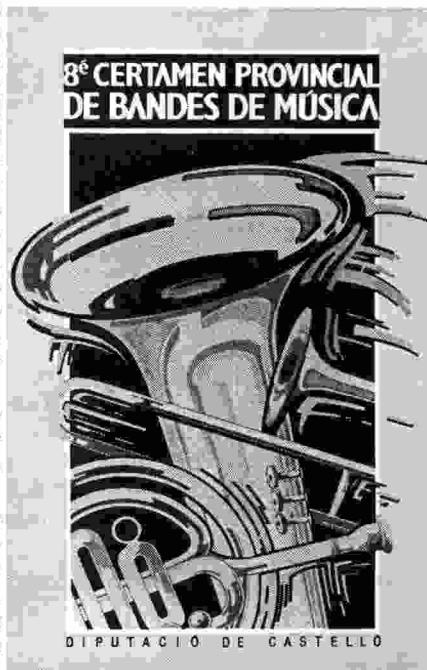
acompañándolo. Recuerdo cómo me reía yo de aquello, a él también le hacía gracia: con su corta vista y los nervios no se percató que tenía el micrófono justo encima de la cabeza. Pero ahora me alegro, se le puede escuchar y es una documento para el recuerdo, como si aquel solo fuera de fliscorno y director.

Llegó noviembre y algunas personas de las acuden habitualmente al bar pensaron en comprar un toro para celebrar tan laureado año. Y así se hizo: el astado era de Oña y créanme, hasta eso nos salió bien. Yo temía que le pasara algo a alguien, pero no sucedió nada. Había mucha gente en la Plaza del Centro, pero no se acercaban demasiado al toro, realmente causaba respeto.

No quiero aburrirles con fechas y datos, gente preparada está ya confeccionando una historia de la entidad con todo lujo de detalles. Saldrá a la luz en el 2.004 para las bodas de oro de la Schola. Yo prefiero hablarles de lo que sentí en aquel año de 1.985. Recuerdo una conversación que tuve con Vicent Andrés Estellés en la presentación de San Vicente, entonces intuí que el traje de músico abre algunas puertas y es todo un orgullo llevarlo. No sé por qué hoy les cuento esto; mucho tiempo después de los días, de las estaciones, incluso de los seres, queda la Schola, la hermosa Schola. Estoy convencido de que, si se generan alianzas, si aunamos esfuerzos, si fomentamos con entusiasmo experiencias con proyectos de futuro, haremos nuestra entidad, más grande, más fuerte y más amable. Del tiempo que les hablo se conservan cosas poco habituales en nuestro mundo. Creo que es nuestra mejor cualidad. Somos una gran familia en que todos nos sentimos miembros de un proyecto común. Quiero invitarles a participar de ella, en cualquiera de sus secciones. La experiencia de estar en una junta directiva como la nuestra es realmente fascinante y las personas que dirigen los destinos de la entidad no pueden ser siempre las mismas. Se necesita gente nueva para entre todos seguir caminando.

Maria de Carlet, un pasodoble de Esparza. Las tres bandas participantes eran la de Nules, el CIAC y la Schola. Una vez concluidas las intervenciones esperamos a que desde el balcón del ayuntamiento, situado en la misma plaza, se anunciaran los premios. Ganamos el primer premio por unanimidad. Nos desbordó la alegría. Desfilamos por toda la ciudad festejando el triunfo. Después vino la calma, algo relativa, pues en una entidad como la nuestra no se para nunca: cantábamos misas en muchos lugares, las zarzuelas, San Vicente, conciertos que se solían hacer en verano por los pueblos, los actos de la banda por las calles, tantas cosas... Días más tarde pude ver el acta del jurado. En todos los aspectos nos puntuaron mejor a nosotros: sonoridad, afinación,

SEGON CICLE D'AUDICIONS PER A ESCOLARS

Des de fa cinc anys s'ha generalitzat l'ensenyament de la música en les escoles de La Vall. Avui tots els xiquets i xiquetes tenen un contacte setmanal amb aquesta disciplina. Una o dues sessions, segons el nivell, en les quals fan exercicis de ritme, aprenen llenguatge musical, s'inicien amb la flauta dolça, dansen, canten a una o dues veus i escolten música.

És en aquesta última activitat on volem centrar-nos. Regularment en les classes de música s'escolten peces musicals que tenen interès per als alumnes, bé pel ritme, per la melodia, pels canvis de mode, etc. A pesar de ser bones gravacions, trobem a faltar la màgia del directe, reunir-nos davant

d'un escenari, esperar el començament de l'audició, veure els músics tocant els instruments, en definitiva tots aquells aspectes que no podem veure en una gravació.

Tots els/les mestres que formem el Seminari "Tiri-tiri" trobàvem a faltar el mateix; per això, quan va eixir la proposta d'organitzar audicions per a escolars, de seguida la vam fer objectiu prioritari de la nostra feina com a seminari.

Contactàrem amb el regidor de Cultura, Vicent Palasí, el qual convocà una reunió amb algunes de les agrupacions que en la Vall estan relacionades amb la música. D'aquesta reunió nasqué el primer cicle

d'Audicions per a escolars. Aquest any anem pel segon cicle i a aquelles agrupacions del primer any se n'han afegit d'altres.

El que es pretén és que al llarg dels seus anys d'escolaritat, tots els/les xiquets/tes de la Vall facen una audició en directe cada any. Audició que, depenent de la seua edat, serà d'una manera o d'una altra.

La vostra societat és una de les que participa en aquest cicle d'audicions. Ja en aquella reunió amb el regidor de Cultura va deixar clara la seua participació; però què podieu oferir-nos?... Ja està! Feia uns mesos havíeu estrenat la vostra versió de *La flor de Xericó*. Va ser un èxit, encara avui quan fem algun comentari en les classes els/les alumnes ens diuen que els va agradar molt.

El proper dimecres 2 de maig està previst fer-lo una altra vegada per als alumnes de primer cicle (6 i 7 anys); tornarem al Teatre Municipal (quina llàstima!) i al voltant de 650 vallerets i valleretes disfrutaran amb la vostra interpretació.

Som conscients de l'esforç que una d'aquestes audicions comporta a la vostra societat, però també som conscients dels beneficis que aporta a l'educació musical dels nostres alumnes. Esperem que aquesta col·laboració encetada el curs passat continue al llarg de molts anys; la joventut de la Vall en serà la gran beneficiada.

GRÀCIES.
Seminari "Tiri-tiri"

Un dels dibuixos amb els quals Dario Fas il·lustra el conte *La flor del xericó*.

SEGON SEMINARI DE MÚSICA TIRI-TIRI

Dimecres 22 d'abril: Audicions per a escolars "*PERCUDINT PEL MÓN*"

15:00h. Teatre Municipal (Grup de percussió: 3er. cicle de primària).

Dimecres 2 de maig: Audicions per a escolars *LA FLOR DEL XERICÓ*

15:00h. Teatre Municipal (Ateneu Musical Schola Cantorum: 1r cicle de primària.)

Dimecres 30 de maig: Audicions per a escolars "*EL ROCK AND ROLL*"

15:00h. Teatre Municipal (Conservatori de Música: 1r cicle d'ESO).

Dimecres 6 de juny: Audicions per a escolars "*EL RATOLÍ MÚSIC*"

9:00h. Teatre Municipal (Alumnes C.P. Recaredo Centelles: Educ. Infantil).

INTERCANVI AMB LA BANDA D'ARNEDO

Ara fa dos any vàrem iniciar una relació musical amb la societat musical d'Arnedo. Aquella agradable experiència, on la recepció i l'atenció van ser molt cordials, va fer tant d'impacte en el nostre músics que va sorgir el compromís de mantenir aquesta relació i es va establir que aquests intercanvis es realitzaren cada dos anys. Doncs bé aquell compromís és una realitat i s'iniciarà amb la vinguda de la Banda d'Arnedo els dies 5 i 6 de maig, que conclourà amb un concert de les dues bandes el **diumenge 6 de maig, a les 12:00h, a la plaça del Parc**.

Molt prompte els tornarem la visita, serà al mes següent, els dies **2 i 3 de juny**, on repetirem l'actuació davant del públic d'Arnedo.

En programa

Per al concert de la plaça del Parc, que suposarà l'estrena del nostre director Víctor Alapont, estem preparant un repertori inèdit on combinarem obres originals per a banda d'autors contemporanis i també peces de la nostra música popular.

Per començar interpretarem el pasdoble *La Primitiva*, compost pel nostre admirat Jef Penders. Ja sabeu que aquest músic holandès —creador entre d'altres de *Maram* o *Syncretismos*— ha viscut durant molts anys al nostre país. Aquesta encisadora peça, dedicada a la Banda Simfònica

Piet Swerts

s'inspirà en uns mosaics que hi ha a les ciutats de Palerm i Venècia que il·lustren fragments de l'Evangeli segons sant Mateu. Cesarini utilitza elements del cant gregorià i aconsegueix mantenir durant tota l'obra un caràcter solemne i vigorós on intuïm influències d'Ottorino Respighi.

Franco Cesarini

de Païporta, és una mostra de la seua integració i assimilació de la nostra cultura musical. Després interpretarem el preludi de la sarsuela *El bateo*, del mestre madrileny Federico Chueca, on el canvi de ritme i les melodies apegaloses se succeeixen dins d'un ambient desenfadat. *Martenizza* —març en búlgar— és una breu obertura primaveral de Piet Swerts, un prestigiós compositor belga d'uns quaranta anys que dedica a la banda simfònica part de la seua obra. L'última de la nostra intervenció serà *Mosaics Bizantins* de l'italià Franco Cesarini. Aquesta partitura s'estructura en tres moviments i té un caire més seriós. L'autor, de la mateixa edat que Swerts i no menys reconegut,

Federico Chueca

LA BANDA JUVENIL PARTICIPA PER TERCERA VEGADA CONSECUTIVA EN LA SETMANA CULTURAL DE L'IES HONORI GARCIA

La Banda Juvenil de l'Ateneu Musical Schola Cantorum va oferir el 14 de febrer del 2001, en la Setmana Cultural de l'IES Honori Garcia, un concert que ja s'ha convertit en tradicional. En aquesta ocasió la banda va ser dirigida per **Carmelo J. Giménez Casaus** en la primera part i per **José Daniel Moliner Melià** en la segona part. Les obres que es van interpretar foren: *Marxa dels Gladiadors*, *Chanson d'Autrefois*, *Do-re-mi*, *Els Poblets*, *Happy New Year*, *Inspector Gadget*, *Jamaica Farewell*, *Frech Suite* i *Aniversari marxa-xa*.

I FESTIVAL DE BANDES JUVENILS A TAVERNES BLANQUES

El passat 8 d'abril, la Banda Juvenil de l'Ateneu Musical Schola Cantorum va participar, juntament amb la Banda Juvenil del Centre Artístic Musical de Montcada i la Banda Juvenil de l'Agrupació Artística Musical de Tavernes Blanques, en el primer festival de bandes juvenils de Tavernes Blanques. La banda de la Schola Cantorum va ser dirigida per **Enrique Salvador Clavell** i va interpretar les obres: *Marxa dels gladiadors*, *L'inspector Gadget*, *Cant a UNICEF* i *Jamaica Farewell*.

Les tres bandes juvenils

Enrique Salvador amb els altres directores de les bandes juvenils de Montcada i Tavernes Blanques.

participaran en dates pròximes en el festival de bandes juvenils de Montcada, que s'efectuarà el **19 de maig** a la vesprada, així com també en el festival de bandes juvenils que se celebrarà el **16 de juny a la Vall d'Uixó**. Aquest darrer festival servirà de cloenda del curs escolar de l'Escola de Música "Miguel Arnau Abad", i s'hi farà entrega dels diplomes a aquells alumnes que hagen acabat el Grau Elemental.

Les bandes juvenils, pel fet desenvolupar la seua

activitat al mateix temps que els seus membres realitzen els estudis musicals, tenen un caràcter plenament pedagògic. Però també hem de remarcar la seua tasca a nivell social, ja que els nostres joves hi troben un lloc on gaudir de l'amistat, el respecte i la interrelació social en un ambient cultural molt favorable per a la formació personal de l'individu. Per aquest motiu, amb la idea d'apropar els joves músics de diferents localitats i motivar-los a participar en les activitats musicals de les seues bandes, s'han organitzat aquests festivals de bandes juvenils que esperem que siguin els primers d'una llarga llista

La nostra banda juvenil en un moment de la seua actuació al saló d'actes de l'entitat de Tavernes Blanques.

AUDICIONS PASQUA 2001

Lucía i Verónica
interpreten un
duo d'oboès

Els alumnes de l'escola de música *Miguel Arnau* celebraren els passats dies 4 i 5 d'abril les audicions **Pasqua 2001** corresponents a la segona avaluació del curs. Les sessions foren a la sala d'assaig de la seu de l'entitat a les deu de la nit. Com sempre, els pares i els familiars dels alumnes participants respongueren a la cita, tot i que hi havia futbol, però cal destacar que també hi assistiren professors, músics de la banda simfònica i d'altres alumnes —que no participaven a les audicions— interessats per escoltar les interpretacions de companys de classe. També convé destacar la presència, el dimecres, dels alumnes més petits, els d'iniciació musical, que prompte hauran d'escollir un instrument i convé que vagen familiaritzant-se amb el timbre i les possibilitats de cadascun.

Al llarg dels dos dies, hi va haver una mica de tot: intervencions d'instruments sols, duos amb el professor, formacions cambrístiques,

solistes acompanyats amb piano...

Per a alguns dels xiquets l'experiència de fer música davant el públic era una novetat. La seua resposta fou bona, encara que alguns ho afrontaven amb nervis i potser una miqueta de por. Com sempre, resulta reconfortant contemplar la il·lusió en l'expressió dels familiars i l'expectació, l'ansietat dels alumnes davant l'actuació, tot gràcies a la música. A la resta de l'estat milions de persones veien futbol. Nosaltres feiem música i ens ho vam passar molt bé.

Potser molts dels espectadors trobaren a faltar la intervenció del vent-metall. Aquesta audició es realitzarà més endavant, passades les festes de Sant Vicent. Tots els instruments d'aquesta família (trompetes, trompes, trombons, bombardins i tubes) es reuniran pròximament per oferir-nos una mostra del seu treball. I a més, els professors ens reserven alguna sorpresa.

L' AUELA MARETA ES REPRESENTA AL COL·LEGI SANT VICENT

Després de l'estrena dins del cicle d'audicions dedicades a Santa Cecília, la llegenda popular vallera *L'auela mareta* fou novament representada el passat 10 d'abril al col·legi Sant Vicent, dins de la Primera Setmana Cultural. Aquest conte popular fa que ens remuntem al temps de la reconquesta, quan el rei En Jaume I ocupà aquests territoris i atorgà als poblats d'Uixó la carta pobla de la qual celebràvem l'any passat el 750é aniversari. Dins d'un ambient de guerra i intolerància naix l'amor prohibit entre un cavaller cristià, Ferran Centelles i Wal·lada, la filla d'Al-Azraq, el valí d'Uixó. L'auela mareta, haurà de triar entre els sentiments de la seua néta i la fidelitat a les seues creences i el seu fill Al-Azraq.

L'espectacle combina la veu dels personatges amb la imatge de les diapositives i el muntatge musical, on s'han triat algunes peces de l'època andalusí i de la cort del rei Jaume. Més endavant, el proper 2 de maig,

tornarà a representar-se *La flor del xericó* al Teatre Municipal, continuant la col·laboració iniciada fa un any amb el seminari Tiri-Tiri, dedicat a l'apropament de la música als nostres col·legis. Finalment, al

mes de juny, ambdues històries populars tornaran a dramatitzar-se dins del cicle *Música i Paraula* que organitza l'Associació Amics de la Vall i que es celebra al Palau del Marquesos de Vivel.

INAUGURACIÓ DE L'ORGUE DE LA PARRÒQUIA DE L'ASSUMPCIÓ

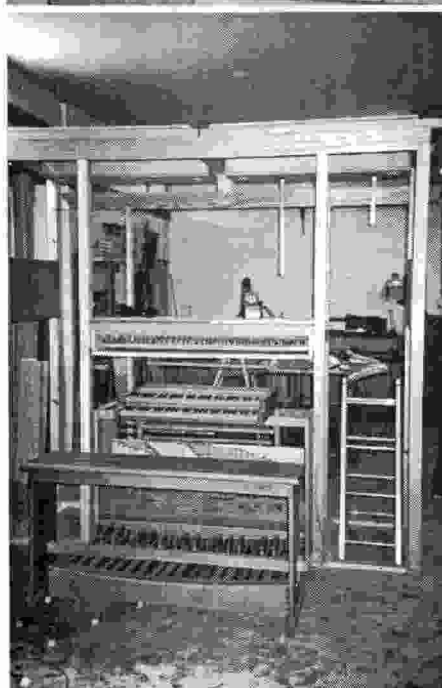

Fa uns mesos el projecte *Órgano 2.000* tan sols es podia plasmar gràcies a la informàtica. Un fotomuntatge col·locava l'orgue al cor de l'església de la Mare de Déu de l'Assumpció i així ens feiem una idea de com quedaria en un futur. Doncs, eixe futur ja el gaudim, perquè el passat 7 d'abril, l'orgue de la nostra parròquia va sonar majestuós per primera vegada, a càrrec de Juan de la Rubia, en un concert celebrat dins del Pregó de Setmana Santa. L'orgue ja s'utilitza en els oficis litúrgics de la parròquia.

Juan de la Rubia valorava exultant d'alegria el concert i les prestacions de l'orgue: "L'església estava plena. Hi havia molta gent que assistia perquè se celebrava el Pregó de Setmana Santa però també molts acudiren atrets per l'estrena de l'orgue. Tot i que falten molts registres que arredoniran i donaran més qualitat al so, així com d'altres que també hi afegiran més cos, ens hem adonat que es tracta de l'instrument ideal per a la nostra església. Al principi temíem que es quedara una mica curt, però l'altre dia ja vam comprovar que era capaç d'omplir l'església. Ara parlarem amb els organers i ens assessorarem bé per decidir quin són els proper registres que cal posar".

Olga i Juan van haver de solventar alguns problemes derivats de les limitacions en què es troba l'orgue en l'actualitat. "Els tres registres que s'han col·locat estan pensats com els més convenients per a servir a la litúrgia i acompanyar el cor i no per a acompanyar una veu solista. Com són registres molt contundents Olga havia de situar-se lluny de l'orgue per tal de projectar millor la veu cap a la nau. També utilitzarem un altre orgue en algunes obres, un altre orgue positiu. Vam fer versions d'algunes obres una mica estranyes, obligats per les circumstàncies".

L'escola de música *Miguel Arnau* amb la col·laboració de la parròquia organitzarà un curs en la propera escola d'estiu dirigit pel propi Juan de la Rubia, on s'explicarà el mecanisme i les nocions bàsiques de funcionament d'aquest interessant instrument.

L'orgue de la parròquia de l'Assumpció durant el procés de muntatge en el taller Berenguer i Diaz.

Olga Pitarch al jardí de casa dels seus pares.

La soprano vallera Olga Pitarch fou l'escollida per la Junta Coordinadora de les Confraries de la Vall per a posar la seua veu al Pregó de la Setmana Santa. "Van contactar amb mi i m'oferiren la possibilitat de participar a l'estrena de l'orgue de la Parròquia de l'Assumpció i em va semblar bonic cantar amb Juan de la Rubia. Sempre estic amb bona disposició quan es tracta de cantar al meu poble. És una bona idea introduir la música en un esdeveniment popular com aquest Pregó, on acudeix molta gent perquè possibilita donar-li varietat a l'acte i genera que eixe públic contacte amb la música".

El repertori del concert — íntegrament religiós — se centrà en compositors alemanys i francesos: primer Juan de la Rubia interpretà una obra de J.S Bach per a orgue sol i després conjuntament ens oferiren un tomb amb partitures del barroc i pre-romanticisme alemany i també obres franceses del segle XX per tal que l'orgue mostrara les seues possibilitats.

Per Olga Pitarch cantar amb orgue és meravellós: "És un instrument molt especial que et trasmet molta vida i que és capaç d'omplir l'espai sencer d'una església. És com cantar amb una orquestra simfònica. L'orgue de la Parròquia de la Nostra Senyora de l'Assumpció només compta amb tres dels vint registres que ha de tenir. Això vol dir que encara ha d'oferir-nos una amplíssima gamma de timbres sonors. No sé si podem definir-ho com a inauguració, preferiria parlar d'*aperitiu*

d'orgue. Personalment, m'agradà molt el so i estèticament és molt bonic. Serà un bon orgue. Vaig parlar amb el mestre organer i em digué que l'han construït pensant en les dimensions de l'església i diria que han aconseguit un bon resultat".

Pitarch viu a França prop de París, on hi ha molta més activitat i més eixides professionals. En aquests primers anys de carrera s'ha centrat sobretot en la música barroca i renaixentista.

"És una època que sempre m'ha fascinat culturalment i històrica i és per això que també he anat coneixent millor aquell temps. Quan interpretes una obra s'ha d'englobar l'autor dins un context cultural per poder interpretar-la, més encara si hi ha un text pel mig com en el cant, on la paraula comporta l'estudi *per se* del seu significat. Aquella música és evident que no sonava igual: els instruments eren molt diferents, tenien altres qualitats i altres capacitats, l'afinació no era estàndard com ara, sinó que en cada ciutat agafaven el to que volien. Quan afrontes un repertori *barroc* o renaixentista t'has d'arrimar a aquests detalls si vols ser fidel a la intenció d'aquells autors, com ho fa Jordi Savall o Capella de Ministrers. Després pots triar l'estil interpretatiu que vulgues, usar o no instruments de l'època, però una vegada t'hages informat una mica de com s'ho feien".

La veu és un instrument que mai no es deixa de treballar perquè el cos es va transformant amb l'edat. "No tens la veu igual al trenta anys —com ara—

que als quaranta i eixos canvis necessiten una vigilància. Per això continue treballant amb una professora holandesa, perquè m'és imprescindible escoltar les impressions i les opinions d'una tercera persona en la qual confies".

En l'actualitat mira d'ampliar repertori i avançar històricament en el temps. "M'estic introduint en el clàssic, en el romàntic i el contemporani. Mire d'obrir portes cap a tot, vull ampliar el meu horitzó i ja he fet algunes representacions d'obres de Mozart i d'operetes d'Offenbach. Però vaig més enllà de l'estil musical. Tinc clar que si faig cant és pel teatre, per la part dramàtica de l'òpera, i és per això el desig de desenvolupar al màxim totes les manifestacions que es poden oferir a dalt d'un escenari. Per a l'any que ve treballaré en un muntatge on les creadores —una coreògrafa i una actriu— cerquen la confluència de totes les arts —el teatre, la música i la dansa barrejats— dins d'un llenguatge contemporani. Però açò no significa que abandone el barroc, ni molt menys. Sóc *barroquera* per damunt de tot i el proper mes de juny intervindrè en una òpera de Martín i Soler".

L'ÚS TERAPÈUTIC DE LA MÚSICA

REPORTATGE

Per J. Daniel Moliner

En 1737, el famós contratenor castrat italià Farinelli va visitar Madrid. Allí, el rei Felip V es trobava en un estat de profunda malenconia i no atenia els assumptes d'estat. Amb la intenció que la música aconseguira traure'l de la depressió, la reina va demanar a Farinelli que cantara en la cambra del costat on es trobava el monarca. Es diu que el rei es va emocionar tant amb el cantar de Farinelli que tots els símptomes de la seva depressió crònica van desaparèixer. Va cridar el músic per felicitar-lo i dir-li que fixara el preu que havien de pagar-li, però Farinelli li va dir que el seu únic desig era que el sobirà reprenguera la seva vida habitual, de manera que el monarca emprengué de nou les seves funcions reials i va restar tota la seua vida agraït al cantant.

A l'Egipte dels anys 1500 a.C., els papirs recomanaven l'ús de la música per curar la infertilitat de les dones.

No tan lluny en el temps, a Anglaterra, l'any 1998, un equip de metges va provar l'efecte terapèutic de la música com un analgèsic eficaç per a sedar a pacient. La revista britànica especialitzada *Anaesthesiology* va publicar els resultats d'aquest estudi dut a terme per metges de la Universitat de Yale. Els experts arribaren a la conclusió que la música disminueix la quantitat d'anestèsia i analgèsics que s'apliquen a un pacient abans d'entrar a la sala d'operacions.

Aquests dos exemples posen de manifest alguns dels efectes que la música produeix en l'ésser humà. Els poders terapèutics de la música es

coneixen de molt antic, encara que no sempre s'ha tingut la consciència científica de com es produeixen aquests efectes. En la prehistòria, la música s'utilitzava en rituals i cerimònies curatives, amb la intenció de fer desaparèixer els esperits endemoniats o calmar els déus que havien provocat la malaltia. La relació de la música amb la curació va anar evolucionant, passant per períodes de màgia, magicoreligiosos i interpretacions empíriques de la malaltia. A l'Egipte de l'any 1500 a.C. els papirs recomanaven l'ús de la música per curar la infertilitat de les dones. A la

Xina s'atribuïen virtuts terapèutiques a una sèrie de notes musicals relacionades amb òrgans específics del cos. És a la Grècia de Plató i Aristòtil on comença a fer-se un ús racional de la música per previndre i curar malalties. En l'Edat Mitjana van tornar les atribucions màgiques de la música, mentre que al Renaixement els avanços en anatomia, fisiologia i medicina clínica marcaren el començament de l'enfocament científic de la medicina, així aparegueren escrits on es relacionava la música i la medicina (Zarlino i Vesalius). Al Barroc, amb la teoria dels afectes, la música continuava lligada

a la pràctica mèdica. Amb el desenvolupament de la medicina científica, la música es va deixar només per a casos especials. Des d'aleshores fins avui s'ha avançat moltíssim. Actualment, la musicoteràpia té una consideració important en països com els EUA, Argentina, França, Alemanya o Espanya.

Deixant a banda la història, anem a centrar-nos en què és actualment la **musicoteràpia**. Existeixen moltes definicions de la musicoteràpia. Així, Gerard Ducourneau (1997) la defineix com "tota teràpia realitzada per procediments musicals", mentre que Rolando Benenzon (1995) diu que "és la part de la medicina que estudia el complex so/ésser humà/so, utilitzant el moviment, el so i la música, per tal d'obrir canals de comunicació amb l'ésser humà, amb l'objectiu d'obtenir els efectes terapèutics, psicoprofilàctics, així com una milloria per a ell i el seu voltant". Segons la National Association for Music Therapy (NAMT, 1980), "la musicoteràpia és l'ús de la música per aconseguir efectes terapèutics: la restauració, el manteniment i la millora de la salut mental i física. És l'aplicació sistemàtica de la música, dirigida per un musicoterapeuta en un context terapèutic amb la finalitat de facilitar canvis de conducta. Aquests canvis faciliten a la persona el tractament que ha de rebre perquè pugui comprendre's millor a si mateix i el seu món, per poder ajustar-se més

La música disminueix la quantitat d'anestèsia i analgèsics que s'apliquen a un pacient abans d'entrar a la sala d'operacions.

i millor a la societat."

En resum, **la musicoteràpia** és una disciplina paramèdica que **utilitza el so, la música i el moviment per a produir efectes positius en les persones**, establint un lligam entre el musicoterapeuta i l'individu amb l'objectiu de millorar-ne la salut i la qualitat de vida.

Un dels aspectes fonamentals de la musicoteràpia és que, per la seua qualitat no-verbal, té accés a tots els nivells de funcionament humà: fisiològic, intel·lectiu i emocional. Els efectes de la música es noten amb major o menor intensitat sobre els nivells fisiològic, psicològic, intel·lectual, social e inclús espiritual.

QUALITATS TERAPÈUTIQUES DE LA MÚSICA.

Nivell fisiològic	<ul style="list-style-type: none"> - Accelera/retarda les funcions orgàniques. - Actua sobre el sistema nerviós central i perifèric. - Desenvolupa l'oïda.
Nivell intel·lectual	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupa la capacitat d'atenció, la memòria, la intel·ligència, l'aprenentatge, la imaginació i la capacitat creadora. - Desenvolupa l'autodomini corporal, el sentit de l'ordre i l'anàlisi. - Desenvolupa la capacitat artística i el gust i el gaudi estètic. - Afavoreix la meditació, la reflexió.
Nivell psicològic	<ul style="list-style-type: none"> - Evoca, provoca i desenrotlla sentiments. - Afavoreix l'alliberament emocional, la catarsi.
Nivell social	<ul style="list-style-type: none"> - Afavoreix la comunicació i l'autoexpressió. - És un agent socialitzant. - És un llenguatge universal.
Nivell espiritual	<ul style="list-style-type: none"> - Contacta amb la religió, allò transcendent i diví.
M. Soledad Rodrigo, <i>Musicoterapia. Terapia de música y sonido</i> , Musicales, 2000.	

Aquesta capacitat de la música d'actuar a tots els nivells permetrà a la musicoteràpia objectius tan ambiciosos com els següents (M. Soledad Rodrigo, 2000):

Estudiar música desenvolupa la capacitat d'atenció, la memòria, la intel·ligència, l'aprenentatge, la imaginació i la capacitat creadora.

Generals:

Millora de la personalitat, l'afectivitat i la conducta de les persones a tots els nivells.
Restabliment dels ritmes biològics a través de la música.
Adquisició d'un equilibri psicofisiològic.

Psicofisiològics:

Integració i desenrotllament de l'esquema corporal.
Desenvolupament de l'organització espacial-temporal-corporal, psicomotora, sensorial-perceptiva, de la locució i l'expressió oral, de la comunicació i els mitjans expressius.
Coordinació pensament-llenguatge.
Alliberament de pulsions i energia reprimida.
Dotar al subjecte d'unes vivències musical enriquidores, estimulants, motivadores.

Cognitivoemocionals i de personalitat:

Sensibilització afectivoemocional.
Gaudi i valors estètics.
Desenvolupament intel·lectiu (imaginació, atenció, memòria, comprensió, agilitat mental...)
Reforçament de l'autoestima i la personalitat.
Autorealització i integració del propi "jo".
Pautes de conducta facilitadores de la interacció i adaptabilitat.
Equilibri personal.

Socials:

Foment de les relacions interpersonals, obertura de canals de comunicació.
Integració social i grupal.
Rehabilitació, socialització, reeducació.
Aceptació social i cohesió.

Espirituals:

Gaudiment espiritual.
Sublimació.
Enriquiment interior.
Transcendència.
Sentiment purificador.

L'aplicació de la musicoteràpia té un ampli ventall de possibilitats: trastorns neurològics (paràlisi cerebral, epilèpsia), minusvalies físiques...

D'aquesta manera, l'aplicació de la musicoteràpia té un ampli ventall de possibilitats, ja que pot aplicar-se igualment en hospitals, col·legis, centres d'educació especial, presons, geriàtrics, psiquiàtrics, etc. El seu àmbit d'aplicació inclou el tractament de: trastorns neurològics (paràlisi cerebral, epilèpsia), deficiències sensorial (auditives, visuals), minusvalies físiques, retard mental, autisme, esquizofrènia, trastorns de l'estat d'ànim, trastorns de l'ansietat, trastorns per l'ús de substàncies psicoactives (alcohol, nicotina, al·lucinògens), trastorns de llenguatge, anorèxia i bulímia, malalts terminals. Podríem agrupar tots aquests tractaments en el que es coneix per musicoteràpia curativa i musicoteràpia preventiva.

És cert que per a proveir aquests tractaments necessitem diferents tipus de música, ja que cadascun tindrà una influència distinta sobre la persona. Tal com ens diu Campbell al seu llibre *L'efecte Mozart* (1998):

- El cant gregorià utilitza els ritmes de la respiració natural per tal de crear una sensació d'espai ampli i relaxat, és excel·lent per a l'estudi, la meditació i reduir l'estrès.
- La música barroca (Bach, Vivaldi, Haendel) induïx una sensació d'estabilitat, ordre, previsibilitat, i genera un ambient mentalment estimulants per al treball i l'estudi.
- La música clàssica (Haydn, Mozart) millora la concentració, la memòria i la percepció espacial.
- La música romàntica (Schubert, Chopin, Liszt) maximitza l'expressió i el sentiment, així afavoreix aspectes com la compassió, la comprensió i l'amor.
- La música impressionista (Debussy, Ravel, Fauré) es basa en estats anímics i impressions, evocant imatges. Aquesta música, seguida d'uns minuts d'estirament, aconsegueix desbloquejar els impulsos creatius i connectar amb l'inconscient.
- La música jazz, el blues, el soul, el reggae i altres formes de música de ball d'arrel africana, eleva l'ànim i inspira, transmet ingeni i ironia, i pot induir igualment alegria o tristesa.
- La salsa, la rumba, el merengue, etc., de ritme viu i alegre, acceleren els ritmes cardíac i respiratori i mobilitzen tot el cos.
- La música big band, el pop i el country afavoreixen el moviment moderat i causen una sensació de benestar.
- La música rock excita, activa i agita les passions, afluïxa les tensions i emmascara el dolor.
- La música ambiental o de Nova Era, prolonga la sensació espaciotemporal i induïx un cert estat d'alerta relaxada.
- La música heavy, el punk, el rap, etc., exciten el sistema nerviós i afavoreixen el dinamisme.
- La música religiosa i sacra (gospel, espirituals) condueix a sentiments de pau i espiritualitat, s'utilitza per a transcendir, i alleujar el dolor i el sofriment.

Amb aquest article només he pogut limitar-me a exposar una idea general del que és la musicoteràpia. Hi ha tot un món per descobrir molt interessant i convida els lectors a aprofundir un poc més en el tema. Alguns llibres interessants on ampliar coneixements són:

M. Soledad Rodrigo, *Musicoterapia. Terapia de música y sonido*, Musicalis, Madrid, 2000.

Davis, William B. et alii, *Introducción a la musicoterapia. Teoría y práctica*, Boileau, Barcelona, 2000.

Campbell, Don, *El efecto Mozart*, Urano, Barcelona, 1998.

Gaston, E. Thayer, *Tratado de Musicoterapia*, Paidós, Barcelona, 1982.

PARLEM AMB XIMO TÉBAR

ENTREVISTA

Per Joan Montón

Després de la col·laboració de Llorenç Mendoza, on ens explicava els orígens del jazz, hem pensat continuar amb aquest tema parlant-vos dels més destacats jazzistes valencians. El primer que ens va vindre al cap fou Ximo Tébar, i de seguida ens vam posar en contacte amb ell. Ens va rebre a la seua Aula de Música Alameda de València.

Ximo Tebar és un guitarrista reconegut dins el panorama del jazz estatal. Ha rebut nombrosos premis, és convidat habitual als festivals més prestigiosos del món i ha aconseguit que el seu jazz ocupe les ones de les radio-fórmules comercials. En la desena de discs que fins ara ha gravat hi trobem jam-sessions amb personalitats de primera línia, però també treballs amb composicions pròpies on ha desenvolupat una sonoritat inconfusible i un estil que la crítica ha definit com a *jazz mediterrani*.

Encara que el jazz s'associa més a d'altres instruments, la guitarra de jazz té consolidat el seu lloc dins aquest món.

Començà a tocar la guitarra espanyola de molt petit, amb un professor particular que li ensenyà flamenc. Després els seus pares l'animaren a estudiar al conservatori de València. La seua estada hi fou prou frustant i és un exemple més de la ineficàcia i la poca sensibilitat del nostre sistema educatiu. "Com a guitarrista tenia molts vicis, la tècnica del tocador de flamenc és diferent de la del guitarrista clàssic, i el professor no va saber motivar-me i vaig decidir deixar els estudis oficials. De tota manera, tenia clar que la guitarra era la meua passió i de forma autodidacta he anat formant-me com a músic."

Encara que el jazz s'associa més a d'altres instruments, com el piano, la trompeta, el saxòfon o el contrabaix, la guitarra de jazz té consolidat el seu lloc dins aquest món. Es tracta d'un híbrid entre la guitarra acústica i l'elèctrica. Per a Tébar, qualsevol instrument pot entrar dins d'una formació jazzística. De fet –encara que són rars els casos– hi ha arpistes o trompistes dedicats a aquest gènere. "Cadascun dels instruments té les seues característiques, la seua sonoritat, i amb qualsevol pots expressar-te en l'estil que vulgues. Per a tocar jazz sols necessites dominar el llenguatge del jazz. Aquesta guitarra de jazz ofereix més possibilitats que d'altres instruments que sols hi poden realitzar melodies, com el cas del saxòfon o la trompeta. La guitarra és capaç de fer funcions de suport harmònic però també pot interpretar melodies, igual que el piano, la qual cosa li atorga molta versatilitat".

Ximo Tebar en una de les aules de l'escola de música que dirigeix: Aula de Música Alameda.

Creus que per ser afeccionat al jazz es necessiten molts coneixements musicals. És una música difícil de digerir? No, simplement t'ha de captar, és una qüestió de gust, no de coneixements.

L'abast del jazz inclou tendències que ens poden resultar comercials com formacions d'avanguardia on tot plegat ens resulte un disbarat intel·ligible.

Al llarg de la teua carrera has col·laborat en diverses formacions: tríos, quartets i quintets de jazz, big-bands, inclús amb orquestres simfòniques. En quina et trobes més còmode? Cadascuna té la seua gràcia. M'agrada formar part de formacions nombroses perquè és un repte saber ocupar el teu lloc dins del conjunt, ser disciplinat, tocar amb la major perfecció possible la teua partitura... En la formació clàssica de trío de guitarra, orgue i percussió és totalment diferent. Tinc una llibertat absoluta, és una altra manera d'afrontar la música, amb tota la flexibilitat i el marge de maniobra que et dona el paper de solista i sense límits a la meua creativitat. També la sonoritat de l'instrument s'expressa molt bé perquè empasta fantàstic amb l'orgue.

Com a instrumentista continúes treballant la tècnica de la guitarra o l'has abandonada una mica? T'ho pregunte perquè hi ha músics que, una vegada han assolit un nivell amb l'instrument, sembla que es preocupen d'altres aspectes que tenen a veure amb la creativitat i obliden o deixen de banda l'aspecte tècnic de l'estudi de l'instrument? Quin és el teu cas? Penses que per a ser creatiu s'ha de mantenir un nivell alt tècnicament o és una cosa secundària? És una cosa personal: quan millor preparant estigues tècnicament, fantàstic, tindràs una visió més àmplia de la creativitat perquè podràs fer més coses i més variades, però jo li done més importància al domini de l'harmonia. De tota manera, tot va unit i sempre estàs damunt l'instrument, encara que la precisió exacta, la claredat en la digitació del solista clàssic crec que no és tan important en el jazz.

Abans parlaves de dominar el lleguatge del jazz. Quan improvises, com t'ho fas? De qui estàs més pendent, del baix que realitza el suport harmònic, ignores la percussió (suport rítmic), o són ells els que segueixen el teu discurs?

Tot plegat és important. El solista ha d'escoltar també la base rítmica i a l'inrevés. Entre tots produeixen el diàleg. El solista ha de deixar espais perquè la base rítmica respire i puga expressar-se i la base rítmica ha de fer el suport perquè el solista estiga còmode tot respectant les regles de l'estructura de la cançó i de l'harmonia.

Quina actitud t'agrada que tinga el públic envers la teua música: t'agrada que estiga callada i escolte amb atenció com en un sala de concert o per contra consideres que el jazz té una funció d'acompanyament? Veig absurd que un músic s'arrime al micròfon i demane silenci al públic. L'artista és el que ha de guanyar-se l'interès del públic. És el seu gran repte. Si no ho aconsegueixes és perquè la teua

música no els interessa. Si hi ha algun maleducat que molesta serà el propi públic el que rebutge el seu comportament.

A l'hora de gravar en un estudi, elabores molt els temes o eres un artista de inspiració? A mi la composició és l'aspecte que més m'interessa i quan grave música meua arribe a l'estudi gairebé amb totes les coses clares. Ara, sempre hi ha un marge en eixe temps de gravació on et suggereixen els col·laboradors, on la gent opina, on jo també modifiqui coses i el resultat final sempre és diferent — encara que en detalls — a la meua idea inicial.

Utilitzes per a compondre molt la tecnologia, el ordinadors? La tecnologia l'use tot el que puc i si no l'use més és perquè és molt cara. Sobretot és pràctic perquè et permet realitzar moltes proves, molts experiments sense necessitat de pagar a gent per provar.

Parlem de Lou Bennet? Has col·laborat amb Tete Montoliu,

Chucho Valdés, Joey DeFrancesco i molt altres grans solistes, però la relació amb l'organista Lou Bennet sempre ha estat la més especial. Fou el primer artista de nivell internacional que em va permetre tocar al seu costat. Va confiar amb mi i el fet de reclutar-me dins el seu trio i treballar-hi al llarg de deu anys m'animà molt, em va donar molta seguretat i molta força i sobretot molta autoestima. Amb ell vaig

L'artista ha de guanyar-se l'interès del públic. És el seu gran repte

contactar amb gent del seu nivell. Mai em va donar cap classe de jazz, aprenia escoltant-lo, tocant amb ell. A més d'un gran músic, es tractava d'un mestre de la vida. El vaig conèixer de casualitat. No va dependre d'ell ni de mi: fou una tercera persona que volia fer un aniversari d'una associació d'amics del jazz a Almeria i organitzà diverses activitats: entre d'elles un

taller on participava Lou Bennet i on ens vam incorporar joves que en aquella època despuntàvem: era l'any 88 o 89, jo acabava de guanyar el premi al millor solista de jazz que concedia el Ministeri de Cultura i estava d'actualitat dins el circuit. El president confeccionà un grup i pensà en mi com a guitarrista. En eixos dies Bennet i jo vam fer una bona relació personal i un bon *feeling* musical.

Fa poc vas estar a Cuba on ets un convidat habitual del Festival de Jazz de l'Havana. Com veus la situació d'aquest país? El Festival és fantàstic. Se celebra cada dos anys i gent com Chucho Valdés o Arturo Sandoval estan darrere de la seua l'organització. Però la gran diferència és la participació de la gent. Allò és una festa. L'Havana sencera s'hi posa a disposició del jazz. És clar que hi ha problemes econòmics i polítics, la gent ho passa malament, però, per al músic de fora, Cuba és una mena de paradís. Qualsevol cubà del carrer sap ballar amb gràcia o sap tocar la conga amb un ritme suggerent. La música està al carrer i la gent hi conviu des del naixement i sobretot el poble cubà manté l'alegria, tot i les dificultats.

Què és el jazz mediterrani a més d'una etiqueta? Sí, és una creació dels crítics. M'afalaga que em trien com a creador d'un estil però en realitat no és res, almenys que es puga definir. Imagine que tot va sorgir pel nom d'un dels meus treballs *Son Mediterráneo*. També hi ha coses que són certes: tinc evidents influències de la música dels països mediterranis com la italiana, de la grega o del nord d'Àfrica cada vegada més, però també tinc d'altres influències.

I l'última. Com valors la situació global del jazz a l'estat? Pense que no costaria gens un recolzament més ferm políticament i també des dels mitjans de comunicació. Donar-li més presència al jazz, més protagonisme, crec que no seria cap esforç i de segur que sorgirien més afeccionats. Històricament les franges horàries que la ràdio i la televisió dediquen al jazz són una mica prohibitives, sempre de matinada. De tota manera, el jazz passa per un bon moment.

L'organista nord-americà Lou Bennet segons la visió del pintor Jean Motel.

TRES PROJECTES PER A FER UN SOL CAMÍ

SARSUELA

Per Miquel Ortega

Al posar-me a escriure aquest article en vénen al cap alguns moments que he passat junt al *tio Bunyollet* (així és com a Manuel Arnau li agradava que li digueren), però el que més he admirat d'ell és la seua capacitat d'estar amb la gent que ell estimava; encara que la gent no estiguera junta i cadascú tingueren el seu camí, ell volia estar amb els que estimava i l'estimaven i en els llocs on podia fer allò que més li agradava, segons em va dir una vegada: fer teatre.

Aquest home senzill i d'un cor immesurable és per a mi un exemple de tolerància, comprensió i estima i espere que en el cel, que és on està, el bon Deu tinga a bé deixar-lo interpretar alguns dels seus personatges, perquè li farà passar una estona divertida. Adéu, tio Bunyollet!

El tio bunyollet assajant *Los Claveles*

Després d'aquest acomiadament del nostre estimat company, hem de continuar la nostra tasca, que és el que ell voldria que férem, així que us parlaré de tot allò que succeeix en la nostra entitat en l'apartat de sarsuela.

Una vegada acabada la temporada passada, ens vàrem plantejar quin nou projecte escometriem i ens vàrem decidir per treballar en el muntatge de tres projectes. Un a curt

termini, una antologia de la sarsuela; un altre a mig termini, una sarsuela del gènere xicotet; i, a llarg termini, una altra sarsuela del gènere gran.

Els títol escollits són els següents:

Luisa Campos i Emilio Mesejo en la nit de l'estrena de "La verbena de la Paloma" el 17 de Febrer de 1894.

Per a l'antologia:

Molinos de Viento del mestre Pablo Luna (estrenada al Teatro Cervantes de Sevilla el 1910).

La Tabernera del Puerto del mestre Pablo Solozabal (Barcelona 1936).

Marina del mestre Emilio Arrieta (reestrenada al Teatro Real de Madrid el 1871).

La Verbena de la Paloma del mestre Tomás Bretón (estrenada al Teatro Apolo el 17 de febrer de 1894).

El Año Pasado por Agua del mestre Federico Chueca.

La Chulapona del mestre Federico Moreno Torroba (estrenada el 1934).

Obra del gènere xicotet: *El Chaleco Blanco* del mestre Federico Chueca, estrenada al Teatro Felipe el 26 de juny de 1890.

Obra del gènere gran: *La Chulapona*.

Julia Mesa en el paper de Gabrié en "La Tempranica"

L'antologia està clarament dividida en dues parts, una d'ambient mariner i l'altra d'ambient castís, per això com a títol genèric l'anomenem *Aires de Mar i de Verbena*. Hem buscat una posada en escena ambientada i dramatitzada en les obres escollides, donant una línia de continuïtat a cadascuna de les dues parts, el mar i les revetlles.

L'antologia està dividida en dues parts, una d'ambient mariner i l'altra d'ambient castís, per això l'anomenem Aires de Mar i de Verbena.

La idea d'aquesta l'estructuració de l'antologia va sorgir, per una banda, de l'èxit de França amb l'antologia que s'hi va escenificar; per una altra, del formidable treball que fa el cor en *Los Gavilanes*. Aquest entusiasme i vigor de la gent que forma el grup no es podia perdre i aleshores Amparo Segarra va presentar una antologia que recollia i canalitzava tota aquesta energia.

Per un costat els i les solistes tenen l'oportunitat de demostrar les seues aptituds líriques i artístiques, emparats pel cor, l'orquestra i el mitjans tècnics de què disposa l'entitat i que cada vegada són més.

D'altra banda està el cor. Pense que no s'agrairà mai prou a la gent que el forma l'esforç que realitza, ja que sempre queden en segon terme. Per això s'ha volgut potenciar aquesta figura tan important dins de la sarsuela i se li ha donat una part rellevant dins d'aquesta antologia, protagonitzant molts del números que la componen.

No voldria acabar aquesta part sense comentar un fet que possiblement passa desapercbut per a molts i que és tal vegada una de les coses més importants que succeeixen: la direcció escènica. Aquesta tasca la porten tres persones, això suposa fer un treball en equip, on cadascú ha de saber quina és la seua funció dins de l'equip i aportar allò que necessita el grup i el projecte.

D'aquesta forma, deixant a un costat les actuacions purament personalistes, poden oferir un projecte cultural a la nostra comunitat enriquit per les aportacions que cadascú fa i, el que és més important, donant exemple als joves que ens

observen com s'han de fer les coses per a conèixer tots junts i enriquir-nos cada dia més de valors que cal anomenar perquè estic segur tots els tenim en la ment. Són aquestes actituds que fan que tot tinga sentit i ens fan estar a gust i feliços els uns al costat dels altres.

Dels altres projectes ja us anirem informant en properes revistes.

La part final d'aquest article l'he reservada per fer un comiat al que ha sigut el nostre mestre de banda i orquestra i junt al qual he treballat tan a gust. Ja sabeu que em referisc a Llorenç. Que els déus de la música t'acompanyen i et donen el millor! Amic.

Com es natural, aquesta entitat

La direcció escènica la porten tres persones, això suposa fer un treball en equip, on cadascú té la seua funció i aporta allò que necessita el grup i el projecte.

no pot estar sense aquesta figura tan important, com és la de director de banda i orquestra. Els responsables de l'entitat es varen posar a buscar un substitut i ara ja el tenim dirigint la banda i l'orquestra. Benvingut, Víctor, t'oferim la nostra amistat i el nostre suport.

Chueca ballant i Valverde amb un got a la mà.

TOMÁS LUIS DE VICTORIA

segona part

AUTORS

Per Manuel Roig

El 1548, en ple segle XVI, en l'Espanya immediatament posterior al descobriment d'Amèrica, naix a Àvila Tomás Luis de Victoria. De família nombrosa i humil, veu com la mort de son pare, quan ell només comptava amb nou anys, fa que la seua vida prenga una direcció que no deixaria mai de seguir. La impossibilitat de sa mare de mantindre tants germans, junt amb els seus dots musicals, són les dues raons més importants perquè a l'edat de 10 anys entre a formar part dels escolans de la catedral d'Àvila. El fet de ser escolà en aquells temps no suposava el mateix que ara, ja que abans els mantenien a la catedral, a més de donar-los una sòlida formació en tots els àmbits, però, més que en cap altre, en el musical. A la catedral d'Àvila els escolans s'instruïen en matèries tals com l'harmonia, la polifonia i el contrapunt.

Prompte tothom s'adona del seu talent innat i són molts els mestres que mostren predilecció per ell. D'entre ells, Bernardí de Ribera és el més important per a la seua vida perquè es convertirà en el seu protector durant l'etapa juvenil. L'altre fet important als primers anys de la seua vida és el contacte amb la Companyia de Jesús —fundada per sant Ignasi de Loyola fonamentalment per a combatre el protestantisme naixent— a l'Escola de Sant Gil.

El 1565, amb 17 anys d'edat, marxa a estudiar a Roma al Collegium Germanicum, també fundat per sant Ignasi de Loyola per a formar sacerdots que combateren el protestantisme al país on estava arrelant. Cal remarcar que el mestre de capella d'aquest col·legi és Palestrina —el músic més important de música religiosa—, que va suposar per a tots els músics catòlics posteriors al Concili de Trento el model més important a seguir. També va estar en contacte amb dos fills del compositor, ja que aquests estudiaven al Seminari Romà que tenia classes comunes amb el Collegium Germanicum.

Prompte començarà la seua

Palestrina coincidí amb el nostre autor com a mestre de capella del Collegium Germanicum.

activitat com a mestre de capella i com a organista convidat per les esglésies més importants de Roma. És un període de gran activitat per al jove Victoria, que tindrà la seua màxima expressió en la publicació del seu primer llibre de motets l'any 1572 i dedicat a Otto Trusches,

El objectiu màxim de Victoria era viure la seua profunda fe des del sacerdocí.

cardenal que fou el seu primer mecenes. Un fet curiós és que a Roma hi havia dues esglésies espanyoles: Santa Maria de Monserrato i San Giacomo degli Spagnoli. Tot i ser els primers anys d'unió entre els dos regnes (Castella i Aragó) que formaven el territori espanyol, hi havia una clara

Sant Ignasi de Loyola.

Tomás Luis de Victoria

diferenciació entre les dues esglésies i en Santa Maria de Monserrato estudiaven i vivien els sacerdots i seminaristes de l'antiga Corona d'Aragó i en San Giacomo els de Castella. Malgrat això, Victoria és mestre de capella de Santa Maria de Monserrato a partir de 1569 i és contractat esporàdicament per l'altra església per a celebracions importants per a cantar o per a tocar l'orgue.

La personalitat de Victoria, fins i tot als temps de màxima activitat, fou molt senzilla i retreta, i la música hi ocupava la segona posició, ja que el seu objectiu màxim

17. Felip II. Caricatures que corresponen a la pintura de S. Ignaci. L'obra de S. Mateu 5. Prospetto del Seminario Romano a Partir del Convento dei PP. Domenicani

Seminari Romà

Sant Felip Neri

es feien recessos espirituals per a sacerdots i cadascú s'ocupava d'algun detall de la litúrgia; un dels elements principals, naturalment, hi era la música, de la qual s'encarregava el nostre protagonista. A banda de conèixer personalment sant Felip Neri, és molt gran la influència que tenen en la seua vida aquestes activitats espirituals que el reafirmen més encara en la seues conviccions religioses.

La seua obra es va estendre a tots els països catòlics i passà a ser un dels primers compositors del seu temps. Tot i

La seua obra es va estendre a tots els països catòlics. Tot i això, sempre va fugir dels actes públics.

era viure la seua profunda fe des del sacerdoci. Així, l'any 1575 és ordenat sacerdot. A partir de la seua ordenació comença una fase de recés en la qual viu capficat en al seu ministeri sacerdotal i fins i tot medita deixar de compondre.

En aquests anys és molt important per a Victoria el contacte amb l'Oratori de sant Felip Neri, ja que San Girolamo della Carità, la seua primera església com a sacerdot, era la seu d'aquests religiosos. A l'Oratori

això, sempre va fugir dels actes públics i la seua vida gira al voltant del retraïment, l'oració i la meditació.

L'any 1587, després d'un gran exili en la ciutat eterna, torna a la seua pàtria al servei de l'emperadriu Maria, germana de Felip II, de la qual és mestre de capella particular fins l'any 1603. L'emperadriu vivia, i Victoria junt amb ella, en el Convent de les

Descalces Reials de Madrid. Aquest convent és on anava la gent més rica i comptava amb un cor de dotze capellans que s'encarregaven de la música a la litúrgia. Aquest convent era d'una clausura severíssima i exigia als sacerdots uns antecedents irreprotxables i uns vastos coneixements musicals.

La vida de Tomás Luis de Victoria va transcórrer entre els personatges més poderosos i influents de la seua època, i va gaudir de una posició econòmica força envejable. Açò ho demostren els nombrosos documents en què personatges del poder de Felip II i del papa Gregori XIII donen importants quantitats per a costejar les caríssimes edicions en què es publicava l'obra de Victoria. Un altre fet que ens fa veure la seua condició econòmica és que ell mai va rebre retribucions per ser sacerdot.

A la fi de la seua vida, després de la mort de l'emperadriu Maria l'any 1603, va exercir el càrrec d'organista del Convent de les Descalces Reials, ocupació que li donava més llibertat, fins que va morir l'any 1611. Com a fet curiós, cal dir que no se sap on és soterrat.

GRÈCIA: BRESSOL DE LA CULTURA OCCIDENTAL

primera part

HISTÒRIA DE LA MÚSICA

Per Carles Valls

Cronologia

Prehelènic

Minoic: 2600 – 1400 a. C.

Micènic: 1400 – 1200 a. C.

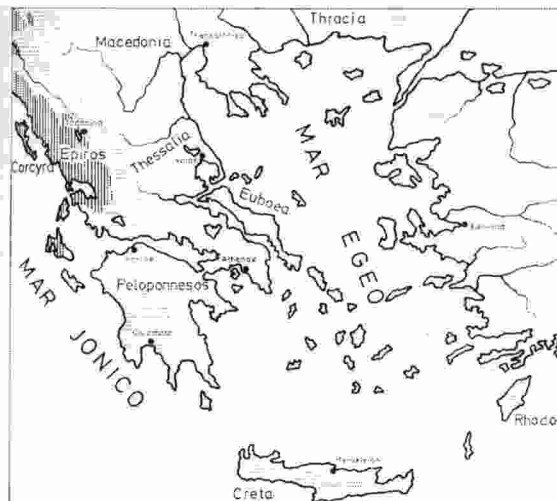
Alt arcaisme o

edat obscura: 1100 – 800 a. C.

Període arcaic: 800 – 600 a. C.

Període clàssic: 500 – 350 a. C.

Període helenístic: 350 – 30 a. C.

En aquest viatge que estem fent per la història de la música, ens detindrem en el que coneixem com la Grècia clàssica. I ens hi detindrem en més d'un d'aquests lliuraments d'aquesta sèrie sobre la Història de la Música, per la importància que ha tingut la cultura grega en la nostra cultura "occidental" europea; gran part de les bases de la nostra cultura, tradició i ciència s'endinsen en la cultura grega, amb les aportacions que més tard faran els romans, i, com ja es va dir en el capítol passat, la tradició judeocristiana. Aquesta influència sobre la nostra cultura es palesa des del culte al cos, a la bellesa d'un cos atlètic que sembla que és una moda

d'aquesta societat nostra, a molt del vocabulari que utilitzem: paraules com democràcia, economia, política, aristòcrata i tantes altres, provenen directament del grec. I, com no, també en el món de la música es veuen aquestes arrels, ja que el propi nom de música prové del grec (μουσική [mousikē]), així com paraules com harmonia, to, melodia, cromatisme, diatònic, i gran part del llenguatge referit a la música procedeix de la llengua grega. I ja vorem com el llegat dels grecs és més que una mera influència en la nostra llengua, sinó que gran part de les bases del nostre sistema musical arrelen en l'antiga Grècia clàssica.

Abans de continuar, cal tindre en compte un fet a l'hora de comprendre la cultura en l'antiga Grècia. És el fet que hi conflueixen tradicions de pobles occidentals i orientals. Per a entendre millor açò s'ha de fer referència a l'origen dels pobles helens.

Els antics grecs, que s'anomenaven

ells mateix *helens*, també eren coneguts com *danaus* o *aqueus*; el nom actual ve del mot llatí *graeci* amb que eren coneguts pels romans. Bé, doncs, el *helens* no formaven un país-estat, en la concepció que tenim actualment, amb unes fronteres i un govern central. Ans, però, la Grècia de l'Antiguitat mai va estar unificada políticament sota un sol govern, ja que cada ciutat, cada *polis* (πολις, com les coneixien els grecs), era un estat amb el seu propi govern (des de democràcies a tiranies o dictadures).

Gran part de les bases del nostre sistema musical arrelen en l'antiga Grècia clàssica.

Tocador de lira de Kerod a les Cíclades del 2000 a.C.

Però els helens se sentien lligats entre ells per una sèrie de trets que els unien: en primer lloc una llengua comuna, el grec; per als grecs tot aquell que no parlava grec era un bàrbar, és a dir un foraster, ja que bàrbar era una espècie d'insult o broma amb què es reien dels estrangers que parlaven com els ocells fent "bar-bar", que seria com el "piu-piu" per a nosaltres. Quins ocells més estranys que devien existir en aquella època o quina mala orella la dels grecs, no creu? Els grecs també

compartien una mateixa religió així com uns mateixos llocs de culte, santuaris i celebracions, de les quals les més conegudes i que encara perduren en l'actualitat (si bé d'una manera ben distinta) són les Olimpíades, que se celebraven en la ciutat d'Olimpia cada quatre anys en honor de Zeus, el principal déu de la mitologia grega.

Encara que la civilització grega es va desplegar per tot la costa de la Mediterrània, amb assentaments i colònies des d'Almeria a l'oest (ací prop existien colònies a Dènia i a Empúries) fins a la costa de l'actual Turquia i la Mar Negra, com es veu al mapa, el cor d'aquesta cultura es trobava al voltant de la Mar Egea, ocupant les terres de la costa de l'actual Turquia i la península Balcànica (actual Grècia) passant per tot un seguit d'illes, conegudes com les Cíclades, que

tanquen aquesta mar i que es una espècie de pont entre ambdues costes.

Aquesta cultura va rebre les aportacions de diferents pobles, que, bé per invasions o per migracions, coincidiren en la regió de la qual

El terme Μουσική (Música) abastava la unió de la música amb la poesia i la dansa.

parlem. La primera gran cultura de l'Antiguitat en aquesta regió es va situar en una de les illes, la més gran, Creta, on es desenvolupà la civilització minoica, entre els anys 2600–1950 a.C. i d'aquesta vindrà l'esperit obert a la mar i viatger dels grecs, així com el coneixements de la navegació. Posteriorment, entre 1400–1200 a. C.

la cultura preeminent la trobem a la península balcànica i es coneix com la cultura micènica, d'arrel guerrera i ramadera. D'aquestes cultures rebran també els mites, els déus, les llegendes de guerres heroiques que feren néixer aquesta civilització i que seran recollides per Homer entre el segle IX i VIII a. C., en obres com la *Iliada* i l'*Odissea*. D'aquesta manera ens trobem en l'Alt Arcaisme, que compren els segles XI–VIII a. C., moment en què s'estableixen les bases de la cultura grega clàssica. I és en aquest moment quan tenim el primers testimonis de les pràctiques musicals dels grecs.

Aquesta és la base d'on sorgeix la música grega:

Substrat de la música		-Tradició egea (prehel·lènica)	
		-Tradició oriental	-Orient
			-Mesopotàmia
			-Egipte
			-Àsia Menor
			-Tradició eòlica

Ceràmica d'estil clàssic tardà del segle V a.C.

Per acabar aquest capítol donarem una sèrie de trets generals de la música grega i en posteriors lliuraments vorem com ha estat la seua evolució des de l'època obscura.

Àmfora àtica, segle V a.C.

Generalitats de la música grega

- Consideració de la música com la més important de les arts (τεχνη [techne])
- Establiment d'una notació musical escrita.
- El terme Μουσική (Música) abastava la unió de la música amb la poesia i la dansa.
- La Μουσική era la base sobre la qual es desenvolupava tota l'educació clàssica dels grecs.
- No s'entén la música si no va unida a la melodia. La melodia segueix l'estructura rítmica de la poesia.
- No s'entén la vida grega sense música.
- Unió de la música amb la mitologia: Orfeu i Dionisos. Origen diví de la Música.

LES BANDES DE MÚSICA: DE LA TRADICIÓ AL MÓN CONTEMPORANI

REPORTATGE

Per Víctor Alapont

Quan se'm va oferir la possibilitat de col·laborar en la revista de l'entitat, vaig rebre la proposta amb molt d'entusiasme i amb eixa mateixa il·lusió he preparat aquest article que gira entorn al fenomen social, educatiu i artístic de les nostres bandes de música.

La banda de música ha estat considerada sempre al nostre país com la substituta de l'orquestra simfònica. Però si analitzem el seu origen i evolució ens adonarem que aquesta formació musical gaudeix d'una identitat musical pròpia, capaç de crear un repertori original que convindria analitzar i conèixer als conservatoris i escoles de música, per la influència que les bandes han tingut a la nostra cultura musical. Aquesta formació es converteix així en un vehicle novedós i de gran abast per conèixer la música del segle XXI.

Al nostre país, la banda de música constitueix un element imprescindible per a l'organització de qualsevol festeig popular. Les notes dels instruments de vent i percussió envolten l'ambient festiu d'una màgia especial. Passacarrers, desfilades, processons i tota una sèrie de manifestacions folklòricopopulars són la utilització més coneguda de la banda. Però aquesta agrupació musical gaudeix d'un potencial pedagògic, didàctic i artístic de gran rellevància als nostres dies. Amb ella, els compositors es troben amb un camp obert a la innovació i a la creació de nous llenguatges sonors. És més, la seua popularitat i tradició en molts dels nostres pobles fan de la banda un potent transmissor de cultura i un material didàctic imprescindible per a l'educació musical de les nostres comarques.

L'origen de la banda de música és essencialment

Ceràmica ibèrica - Grup de músics tocant instruments de vent i dansant.

militar. Des de les cultures primitives han anat utilitzant-se diferents instruments com a reclams bèl·lics. Un dels més antics seria el *schofar* o *keren* hebreu, una banya de vedella que marcava el ritme de les desfilades de les tropes romanes. Aquelles entenien la música militar com necessària per desenvolupar les facultats morals de l'exèrcit.

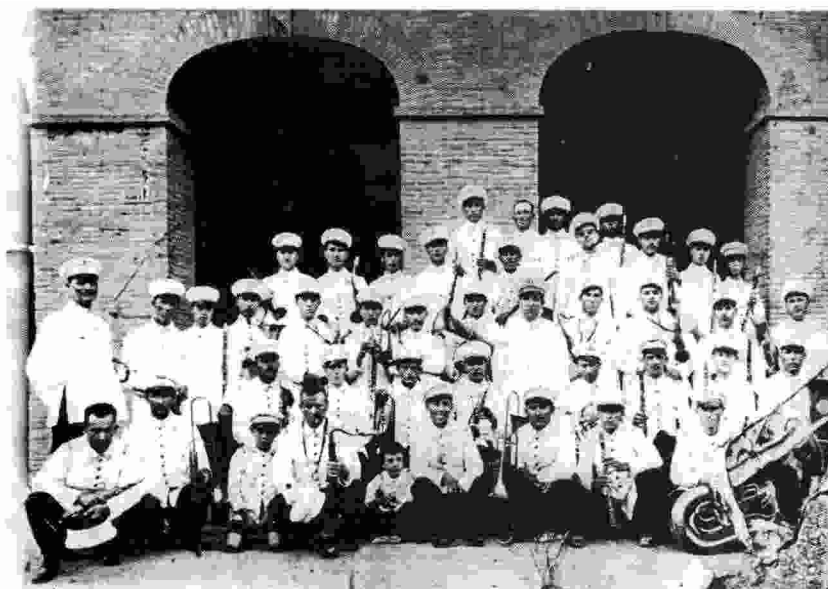
Si analitzem el seu origen i evolució de la banda ens adonarem que aquesta formació musical gaudeix d'una identitat musical pròpia

Al córrer del temps, les formacions musicals militars van anar nodrint-se d'instruments de vent i percussió, els quals van experimentar importants evolucions tècniques sobretot després de l'època de les croades, en la qual s'incorporaren instruments de diferents cultures com la flauta travessera o els timbals de l'Índia. Ja al segle XIII es manifesta la tendència de combinar aquests instruments en desfilades i

processons, fent-los sonar a l'unison. En certes pintures del segle XVII, apareixen bandes compostes per cornetes, xeremies (instrument predecessor de l'oboè) i trombons.

El primer document de reglamentació sobre els cossos de música militar es troba al 1764, a França, des d'aleshores les bandes militars contribueixen de manera eficaç al desenvolupament musical d'aquell país. De fet, al 1789 es creà la música de la Guàrdia Nacional de França i els mateixos membres de l'agrupació impulsaren la creació del Conservatori de Música de París, una de les institucions musicals més importants arreu del món. La primera agrupació orquestral nascuda d'aquesta institució va ser precisament una banda de música (l'*Orchestre d'Harmonie*), formada per 110 músics.

Concert d'un grup instrumental de vent renaixentista. - Al Renaixement, la música instrumental no litúrgica va viure una època d'esplendor.

La banda vallera Lira Nuevo Centro els benigualets l'any 1929. Els més veterans reconeixereu al tio Pepe Aguilaro (assegut a la segona fila amb el fliscorno) i a la seua dreta a Joaquín Orenga.

Durant la Revolució Francesa, el Conservatori va donar origen a diferents agrupacions bandístiques, de vint a trenta executants. Ja al 1845 es produeix una autèntica reorganització pel que fa a la seua composició dels cossos de música militar, incorporant nous instruments com ara els saxòfons inventats pel belga Adolphe Sax (1814-1894).

A finals del segle XVIII, ja existien a Espanya grups bandístics civils a diverses localitats, sorgits a imitació de les milícies. El seu ús més freqüent era en desfilades, processons o en diferents actes festius. Ja a mitjans del segle XIX existien al país algunes bandes de música, bé municipals o pertanyents a societats culturals privades, sent la Comunitat Valenciana una de les zones de major projecció en la creació d'aquestes formacions musicals. Però a països com a Rússia, Alemanya, França o Itàlia comptaven amb un incipient desenvolupament de composicions per a banda militar.

Podríem anomenar autors com Ferdinando Paer (1771-1839), un compositor italià conegut per algunes de les seues òperes i que a més va escriure diverses obres per a banda militar. Tanmateix el mateix Ludwig Van Beethoven (1770-1827) va escriure en 1809 i 1810 diverses marxes, retretes i poloneses per a banda. Al nostre país, davant la

El mateix Ludwig Van Beethoven va escriure en 1809 i 1810 diverses marxes, retretes i poloneses per a banda.

proliferació de bandes arreu de la geografia nacional, a finals del segle XIX va començar a combinar-se la música militar amb les adaptacions de música d'orquestra simfònica per a banda. A molts dels nostres pobles

ja es podien escoltar obres com l'obertura de l'òpera *Der Freischütz* de C. Von Weber, *la Simfonia Inacabada* de Schubert o tanmateix diferents arranjaments de fragments operístics famosos a l'època, així com adaptacions de fragments del nostre benllogut gènere sarsuèlístic. Era sens dubte una tasca vertaderament important des del punt de vista de la divulgació d'aquest tipus d'obres. Però, per altra banda, al desenvolupament de la banda com a entitat independent i amb personalitat musical pròpia encara li restava un interessant camí per recórrer.

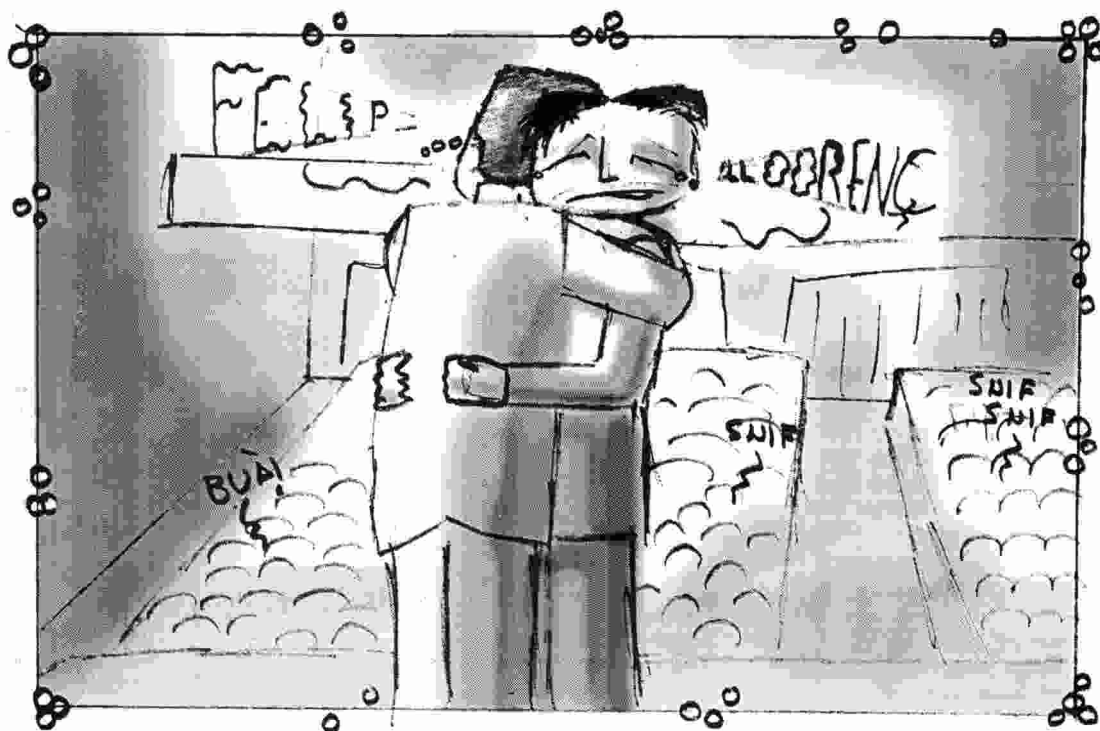
Després d'aquesta lleugera perspectiva històrica de les bandes de música, m'agradaria emplaçar-los a la propera edició de la revista on espere continuar parlant-los d'aspectes com la música espanyola per a banda, la música festera, la banda com a fenomen contemporani, etc.

Fundació de la Banda Municipal de València l'any 1903, sota la direcció honorària de l'il·lustre músic valencià Salvador Giner.

Per Vicent Antoni Ortega

UNA BONA NIT DE NADAL, LLORENÇ, UN BON DIRECTOR, ENS VA DIR ADÉU ENTRE LLÀGRIMES...

LLAVORS, VAN HAVER DE PLANTETJAR-SE: "IÇI I ARA QUÈ !?!". LA SOLUCIÓ FOU UN CASTING...

AIXÍ QUE ES VA RECÓRRER A UNA CAMPANYA PUBLICITÀRIA

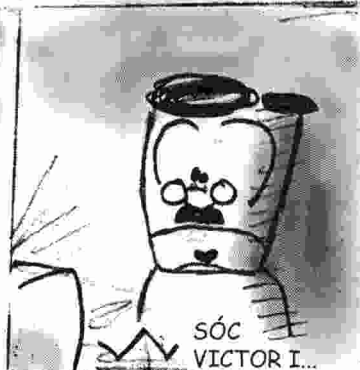
ALLÒ VA
OCASIONAR,
UNA INVASIÓ
DE CINTES

A VORE
ESTA
CINTA

SÓC
VÍCTOR I...

FELIP!!

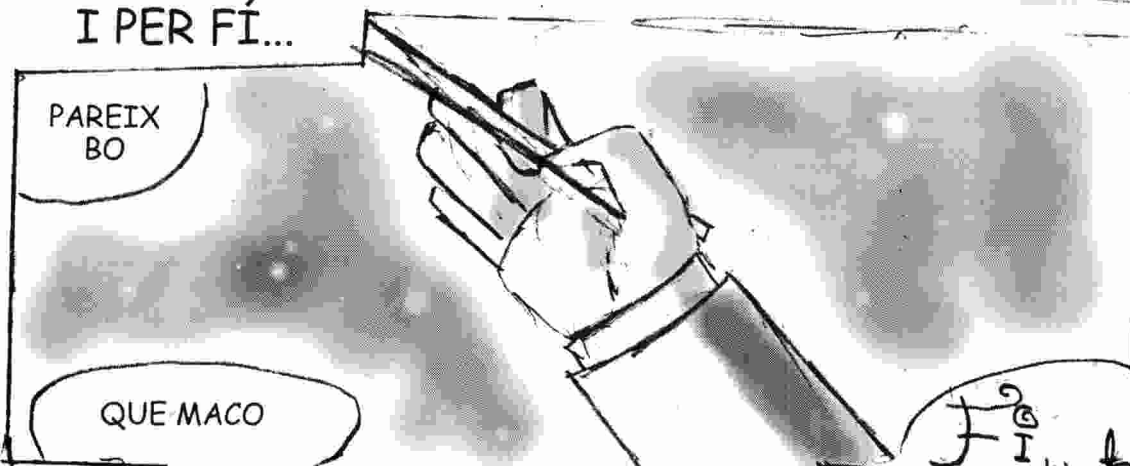
FIUUUN!

I PER FÍ...

PAREIX
BO

QUE MACO

Felip
Victor I...

BASES POR LAS QUE SE RIGE LA CONCESIÓN DE SUBVENCIONES A ENTIDADES PRIVADAS PARA LA REALIZACIÓN DE ACTIVIDADES CULTURALES, AÑO 2001.

Con el fin de potenciar y apoyar la realización de programas culturales de interés provincial promovidos por entidades privadas de carácter cultural, la Diputación de Castellón en sesión plenaria de 30 de enero del 2001, ha aprobado la convocatoria de subvenciones a entidades privadas que realicen actividades culturales de acuerdo con las siguientes:

BASES PRIMERA

1. Podrán beneficiarse de estas ayudas las Fundaciones, Asociaciones y Entidades privadas de carácter cultural con domicilio social en la provincia de Castellón que realicen programas de actividades culturales durante el presente año, estén inscritas en el Registro de entidades de carácter cultural de la Diputación Provincial de Castellón, y en el caso de fundaciones en el registro de Fundaciones correspondiente.

También podrán beneficiarse de estas ayudas entidades privadas, radicadas fuera de esta provincia que realicen actividades culturales en la demarcación territorial de la provincia de Castellón, y acrediten su inscripción en el correspondiente registro.

2. Supuestos excluidos:

Quedarán excluidos de estas ayudas la programación educativa de los Centros de Enseñanza y las actividades que persigan ánimo de lucro.

3. Únicamente serán objeto de ayuda gastos de carácter corriente, en ningún caso bienes inventariables.

SEGUNDA

La gestión de los expedientes de esta convocatoria se llevará por la Sección de Cultura-Deportes de esta Diputación.

La cuantía máxima de las subvenciones cuya concesión tendrá carácter voluntario y eventual, no será superior en ningún caso al 50% del coste de la actividad o programa.

La subvención se concederá por el órgano competente atendiendo a la cuantía, previo dictamen de la Comisión Informativa de Cultura, que elevará propuesta determinando el importe de la subvención y el porcentaje de la misma sobre el presupuesto de la actividad cifrado en la solicitud, transcribiendo a su vez las fechas de realización, la de finalización del plazo de presentación de justificantes.

La competencia para la concesión y denegación de subvenciones de conformidad con el acuerdo plenario de 29 de julio de 1999 corresponderá:

- al Presidente de la Diputación cuando la cuantía no exceda de 1.000.000.- ptas.
- a la Comisión de gobierno cuando la cuantía exceda de 1.000.000.- ptas y no sobrepasen 5.000.000.- ptas.
- al Pleno cuando la cuantía exceda de 5.000.000.- ptas.

TERCERA

Las solicitudes habrán de presentarse al menos un mes antes de la fecha prevista para el inicio de la actividad.

Para las actividades realizadas durante el presente año con anterioridad a la publicación de la presente convocatoria y aquellas otras que no dé lugar al cumplimiento del término establecido en el párrafo anterior, el plazo finalizará el 15 de marzo del 2001.

El término de presentación de solicitudes acabará el 31 de octubre del presente año, debiendo a su vez cumplirse el requisito señalado en el párrafo primero de esta base.

CUARTA

1. Las solicitudes de ayudas habrán de formalizarse según el modelo que se proporcionará en el área de cultura de la Diputación Provincial de Castellón que deberá cumplimentarse en todos sus apartados y se acompañará de un programa de actividades debidamente documentado y presupuesto previsto para las mismas que en ningún caso deberá de incluir gastos inventariables (adquisición de material, mobiliario, etc.).

La solicitud será suscrita por el representante legal de la entidad lo que deberá de acreditarse mediante documento adjunto.

También habrá de presentarse certificado del Secretario de la entidad sobre el acuerdo adoptado por la misma de solicitar la subvención y compromiso de asumir los gastos que no sean subvencionados por la Diputación de Castellón así como declaración debidamente firmada por el representante de la entidad con el compromiso de la misma de dar la correspondiente publicidad sobre la colaboración de esta Diputación.

En el caso de asociaciones ubicadas fuera de la provincia de Castellón y de las Fundaciones, certificado o documento acreditativo de la inscripción en el registro correspondiente debidamente diligenciado.

Deberá igualmente hacerse constar las subvenciones que se hayan solicitado en el mismo fin a otras instituciones y organismos.

2. La documentación requerida podrá presentarse en el Registro General de la Diputación Provincial de Castellón de 8'00 a 14'00 horas o bien se enviará por cualquiera de los procedimientos establecidos en el art. 38.4 de la Ley de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común. Asimismo podrá presentarse en las oficinas de asistencia a Municipios de Morella (C/ San Julián, 52, 12.300 Morella), Traiguera (C/ Ancha, 11, 12.300 Traiguera), Benasal (Plaza Don Blasco, 21, 12.160 Benasal), Onda (Plaza España, 20, 12.200 Onda), Montanejos (Plaza España, 15, 12.448 Montanejos), Segorbe (C/ Romualdo Amigo, 6, 12.400 Segorbe).

3. De conformidad con lo establecido en el artículo 71 de la Ley de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común, Ley 30/92 de 26 de noviembre modificada por Ley 4/1999, si la solicitud no reúne todos los datos exigidos o falta documentación acreditativa se instará al peticionario para que, en el término de diez días, subsane estos defectos, con la advertencia de que, en caso contrario, se le tendrá por desistido en su petición, previa resolución dictada en los términos previstos en el artículo 42 de la Ley de Ley 30/92 de 26 de noviembre ya citada.

QUINTA

La realización del programa para el que fuera concedida la subvención será de exclusiva responsabilidad de la entidad, asimismo estarán a su cargo los medio personales y materiales que se precisen para su cumplimiento, así como el de las obligaciones fiscales y de Seguridad Social que se deriven del mismo.

SEXTA

Gozarán de prioridad en la concesión de ayudas las actividades de promoción de la cultura que estén orientadas a amplios sectores de la población cuya programación suponga una participación activa de los ciudadanos e incidan en la formación de la persona, así como aquellas otras que mantengan y potencien tradiciones y costumbres populares.

SEPTIMA

Para la concesión de subvenciones se valorará la coherencia de los programas y presupuesto presentados, su interés social y cultural, número de participantes en la actividad, proporción, respecto del presupuesto, de los medios económicos con que cuenta el peticionario para la realización del programa y cualquier otra circunstancia que colabore al fomento y desarrollo de las actividades culturales.

Así mismo se tendrá en cuenta la aportación del correspondiente Ayuntamiento.

OCTAVA

Los beneficiarios de las subvenciones vendrán obligados a:

1. Realizar la actividad o adoptar el comportamiento que fundamenta la concesión de la subvención.

2. Acreditar la realización de la actividad a la adopción del comportamiento así como el cumplimiento de los requisitos que determinen la concesión o disfrute de la ayuda.

3. Comunicar cualquier eventualidad en el desarrollo de la actividad que suponga un cambio sustancial en la planificación prevista.

4. Indicar el lugar donde queda depositada la documentación completa para su comprobación si se considera procedente.

5. Presentar una memoria explicativa de la actividad realizada detallando en primer lugar las fechas en que se han realizado las actividades.

6. Renunciar a la subvención concedida, cuando, por percibir otras subvenciones, se cubriera el total importe del gasto.

7. Hacer figurar en la publicidad de sus actividades (programas, carteles, cuñas publicitarias, etc.) y en cuanto documentación gráfica o escrita hayan elaborado en desarrollo de la misma, el PATROCINIO de la Excm. Diputación Provincial. El incumplimiento de este requisito podrá dar lugar a la revocación de la subvención.

8. Acreditar antes de la percepción de la subvención que se encuentra al corriente de sus obligaciones fiscales a tales efectos se solicitará de la Tesorería Provincial informe sobre las deudas pendientes de la entidad con la Diputación de Castellón.

9. Cumplir las obligaciones impuestas por la legislación vigente. NOVENA

La justificación de la subvención, se realizará conforme al modelo oficial de justificación de subvenciones de la Diputación de Castellón, que se facilitará en el área de Cultura de esta Institución Provincial, y se presentará en el registro general de entrada.

Por el Tesorero u órgano correspondiente de la entidad subvencionada se remitirá adjunto certificado de los gastos realizados por el desarrollo de la actividad o programa con el detalle de los mismos.

Dicha documentación deberá presentarse en el plazo máximo de dos meses desde la finalización de las actividades, salvo para aquellas que concluyan a partir del 21 de noviembre del año en curso, para las que el plazo de presentación de la justificación terminará el día 10 de enero del año siguiente al que haya sido presentada la subvención.

En el caso de que el importe de los gastos justificados sea inferior al del coste previsto de la actividad, la subvención quedará reducida de forma automática al importe resultante de aplicar el porcentaje fijado en la resolución o acuerdo de concesión.

Podrá dar lugar a la revocación de la subvención la falta de justificación de subvenciones concedidas en años anteriores.

DECIMA

La celebración de la actividad se limitará al presente ejercicio económico.

UNDECIMA

La Diputación Provincial se reserva el derecho de realizar un seguimiento de las actividades subvencionadas, pudiendo exigir una explicación detallada del gasto, incluso con prueba documental.

DECIMO SEGUNDA

El presupuesto de la convocatoria asciende a la cantidad de SIETE MILLONES (7.000.000'-) pesetas con cargo a la partida 451.00.471.0600 del presupuesto de la Diputación de Castellón para el año 2001, R.C. nº 2795.

El presupuesto podrá ser ampliado en función de las disponibilidades presupuestarias de esta Diputación.

DECIMO TERCERA

A los efectos de lo establecido en la Ley 30/92 de 26 de noviembre de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del procedimiento administrativo común, modificada por Ley 4/1999, de conformidad con el artículo 44.1 a falta de resolución expresa se considerará desestimada la solicitud por silencio administrativo.

El plazo máximo para la resolución y la notificación de la resolución será de 3 meses desde la fecha en que la solicitud haya tenido entrada en el registro correspondiente.

No obstante lo anterior hasta el 31 de diciembre del año en curso podrán reconsiderarse todas las solicitudes presentadas en el plazo establecido en caso de existir fondos suficientes.

Contra el presente acuerdo que pone fin a la vía administrativa podrá interponerse potestativamente recurso de reposición ante el órgano que lo ha dictado en el plazo de un mes contado desde el día siguiente al de su publicación o directamente recurso contencioso-administrativo ante la Sala de lo Contencioso-Administrativo del Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana en el plazo de dos meses contados desde el día siguiente de su publicación, todo ello de conformidad con el vigente tenor de los artículos 116 y 117 de la Ley 30/1992 de 26 de noviembre, modificada por Ley 4/1999 de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común y los artículos 10, 14, 25 y 46 de la Ley 29/1998 de 13 de julio, reguladora de la Jurisdicción contencioso-administrativa y sin perjuicio de que se pueda ejercitar cualquier otro recurso que se estime procedente.

Castellón, 30 de enero de 2001.—EL PRESIDENTE, POR DELEGACION, EL VICEPRESIDENTE 4º, Miguel Montés Miró.—EL SECRETARIO GENERAL, POR DELEGACION, EL OFICIAL MAYOR, Manuel Pesudo Esteve.